

แบบจัดเก็บองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน (แผนที่ ๑)

องค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน เรื่อง การผลิตทุเรียนนอกฤดู
 เจ้าของความรู้ ชื่อ นายพงษ์พัฒน์ เทพทอง
 ตำแหน่ง วิทยากรเกษตร
 สังกัด ๒๑/๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลลิ้นช้าง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
 วันที่บันทึกความรู้ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๗

<p>กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติ (ขององค์ความรู้)</p>	<p>ข้อแนะนำ/เอกสารอ้างอิง/ คู่มือต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับ ปฏิบัติงานในกิจกรรมนั้น เช่น พรบ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน (ฉบับที่...มาตรา...วรรค บรรทัดที่....)/ข้อพึงระวัง(ถ้ามี)</p>
<p>กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติองค์ความรู้</p> <p>ทุเรียนเป็นไม้ผลชนิดหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมของผู้บริโภค จึงมีเกษตรกรจำนวนมากที่ทำการผลิตทุเรียนออกจำหน่าย เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวจึงทำให้มีผลผลิตทุเรียนออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก เกิดปัญหาผลผลิตล้นตลาด และเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนประสบปัญหาด้านรายได้จากการที่ทุเรียนมีราคาตกต่ำ เกษตรกรจึงได้คิดค้นหาวิธีการผลิตทุเรียนนอกฤดูกาล โดยผลผลิตทุเรียนที่ได้มีคุณภาพดี เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค และมีราคาสูง กวามผลผลิตที่ได้ในฤดูกาลปกติ การผลิตทุเรียนนอกฤดู มีการคิดค้นเทคนิคและนำอุปกรณ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูกาล เช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เครื่องฉีดพ่นสารเคมีชนิดน้ำน้อย นำเครื่องฉีดพ่นสารเคมีชนิดน้ำน้อย มาประยุกต์ใช้ในการผสมเกสรโดยใช้ลมที่ได้จากเครื่องฉีดพ่นสารเคมีช่วยเป่าละอองเกสร ทำให้การผสมเกสรของทุเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น ๒. มีดกรีดยางพารา นำใช้อุปกรณ์ในการช่วยรักษาโรค เพราะบางจุดแผลค่อนข้างแคบ จึงต้องใช้มีดกรีดยางพาราในการกรีดบริเวณที่เป็นโรคออก เพื่อให้ส่วนของลำต้นที่ดียังคงอยู่ ๓. สว่านเจาะต้นทุเรียน ใช้ในการเจาะลำต้นเพื่อฝังฟอสฟอรัส ซึ่งเป็นสารเคมีที่ต้านทานโรคไฟทอปเทอร่า เพื่อเป็นการป้องกันและรักษาต้นทุเรียน ๔. การค้าโยงกิ่ง โดยใช้เชือก ๓ ชนิด ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - เชือกไนลอนขนาด ๕ หุน ใช้สำหรับดิ่งกิ่งใหญ่ในทรงพุ่ม - ใช้เชือกฟางอย่างแข็งแรงใช้ไว้โยงชอยกิ่งเล็กกิ่งย่อยในทรงพุ่ม - ใช้เชือกขนาดเล็กสำหรับแขวนหรือตัวลูกกันลมพัดลูกหลุดช้ำจากกิ่ง 	

<p style="text-align: center;">กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติ (ขององค์ความรู้)</p>	<p>ข้อเสนอแนะ/เอกสารอ้างอิง/ คู่มือต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับ ปฏิบัติงานในกิจกรรมนั้น เช่น พรบ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน (ฉบับที่...มาตรา...วรรค บรรทัดที่....)/ข้อพึงระวัง(ถ้ามี)</p>
<p>กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติองค์ความรู้(ต่อ) การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรม</p> <p>การเตรียมต้นเริ่มแรกต้องให้ทุเรียนแตกยอดอ่อนอย่างน้อย ๒ ครั้ง หรือ สองชุดใบในหนึ่งชุดใบต้องใช้เวลา ๔๕-๖๐ วัน ถ้าจะทำให้ทุเรียนได้ขายผลผลิต ในเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน จะต้องจัดการเตรียมต้นทุเรียน ดังต่อไปนี้</p> <p>๑. เริ่มตัดแต่งกิ่ง - ใบ (การชอยใบ) ทั้งทรงพุ่มทั้งหมดก่อนตัดแต่ง ต้องใส่ ปุ๋ยทางดินสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ในอัตราต้นละ ๒-๓ กก.ต่อต้น แล้วตัดแต่งชอยใบลง มาคลุมโคนต้น ต้องแต่งในเดือนพฤศจิกายน ต้องตัดแต่งให้เสร็จทั้งแปลงในเวลา ใกล้เคียงกัน (เพื่อทุเรียนจะแตกยอดอ่อนพร้อมกันทั้งแปลง) แล้วฉีดพ่นปุ๋ยทางใบ เพื่อกระตุ้นการแตกยอดโคนใช้สารเคมี ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปุ๋ยเกร็ดสูตร ๓๐-๒๐-๑๐๐ = ๑ กก. - สารรายทะเล = ๓๐๐ ซีซี - จิบเบอแมลิน = ๕๐ ซีซี - น้ำตาลทางด่วน = ๒๕๐ ซีซี - คาเบินดาซิม = ๒๕๐ กรัม - สารโอเมโทเทท (ฆ่าแมลง) = ๓๐๐ ซีซี - สารจับใบ = ๓๐ ซีซี <p>ใช้น้ำสะอาด ๒๐๐ ลิตร ฉีดได้ ๒๐ ต้น ฉีดพ่น ๒-๓ ครั้ง ห่างกัน ๗-๑๐ วัน ต่อครั้ง ถ้าฝนทิ้งช่วงให้รดน้ำในอัตราที่ชุดเปียก โดยจะรดน้ำวันเว้นวันจนกว่า ทุเรียนแตกยอด จึงให้น้ำ ๑ วัน เว้น ๒ วัน และรักษาใบชุดแรกให้สมบูรณ์จนใบ ในชุดแรกเข้าสีเป็นใบแก่</p> <p>สูตรสะสมอาหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๔๒-๓๔ = ๑ กก. - ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๐-๔๖ = ๑ กก. - แคลเซียม - โบรอน = ๓๐๐ ซีซี - แม็กนิเซียม = ๓๐๐ ซีซี - น้ำตาลทางด่วน = ๒๕๐ ซีซี - ธาตุอาหารเสริม = ๑๐ ช้อนแกง - สารเมพิควอดดอไล = ๑๐๐ ซีซี <p>ฉีดพ่น ๕-๗ วันต่อครั้ง</p>	

<p style="text-align: center;">กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติ (ขององค์ความรู้)</p>	<p>ข้อเสนอแนะ/เอกสารอ้างอิง/ คู่มือต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับ ปฏิบัติงานในกิจกรรมนั้น เช่น พรบ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน (ฉบับที่...มาตรา...วรรค บรรทัดที่....)/ข้อพึงระวัง(ถ้ามี)</p>
<p>กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติองค์ความรู้(ต่อ)</p> <p>๒. การเตรียมการให้ทุเรียนแตกยอดอ่อนชุดที่ ๒ ปลายเดือนมกราคม การให้แตกยอดชุดที่ ๒ นี้ ต้นทุเรียนจะมีการออกในฤดู เราต้องให้น้ำโคนต้นให้เปียกชุ่ม มีการตัดดอกทิ้งและแต่งชอยใบประมาณ ๒๐% ของใบทั้งทรงพุ่ม ก่อนชอยใบจะใส่ปุ๋ยทางดิน สูตร ๑๕-๑๕-๕ ก่อนอีกครั้งในปริมาณ ๑.๕-๒ กก.ต่อต้น ฉีดพ่นปุ๋ยทางใบในสูตรเดิมเหมือนใบชุดแรก เพียงแต่พอใบชุดสองแตกออกมาอยู่ในระยะห่างปลา หรือระยะ ๒-๓ ใบแรกยังไม่คลี่ ใส่ปุ๋ยสูตร ๘-๒๔-๒๔ ทางดินในอัตราส่วนต้นละ ๓ กก. เพื่อสะสมการสร้างดอกการลงสารแพ็คโคลบิวทราโซลจะต้องพ่นสารแพ็คโคลบิวทราโซลในระยะใบเพสลาด หรือใบสุดท้ายของยอดใบอ่อนเริ่มคลี่ (ต้นเดือนมีนาคม) อัตราการพ่นสารแพ็คโคลบิวทราโซล ๑๕% จำนวน ๒ กก. สารจับใบอย่างเข้มข้น อัตรา ๓๐ ซีซี ผสมน้ำสะอาด ๒๐๐ ลิตร การพ่นแพ็คโคลบิวทราโซลจะฉีดพ่นให้เปียกทั้งนอก-ในทรงพุ่ม ๑ ถึง ๒๐ ลิตร จะฉีดพ่นได้ประมาณ ๑๐ ต้น ขณะพ่นสารจะต้องไม่ถูกน้ำฝนชะล้างประมาณ ๖ ชั่วโมง หลังจากพ่นสารเคมีเสร็จประมาณ ๗ วัน ก็เริ่มตัดแต่งกิ่งน้ำค้างหรือกิ่งแขนงในต้นทิ้งออกให้หมด แล้วฉีดพ่นใบทุเรียนด้วยสูตรสะสมเพื่อการออกดอก ในช่วงนี้จะต้องทำโคนต้นทุเรียนให้เต็มทั้งแปลง และทำให้เสร็จภายในเวลาใกล้เคียงกัน เพื่อจะได้ให้น้ำพร้อมกันทั้งแปลง</p> <p>๓. บังคับการให้ทุเรียนออกดอก พอทุเรียนใบแก่เต็มที่ให้หยุดรดน้ำในช่วงต้นเดือนเมษายน ห้ามให้น้ำได้ประมาณ ๕ วัน จะต้องมีการฉีดฮอร์โมนกระตุ้นตาดอกที่ท้องกิ่ง โดยใช้ส่วนผสมคือฮอร์โมนกระตุ้นตาดอก วันต้าเอ = ๒๐๐ ซีซี น้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วท้องกิ่งทุกกิ่งเว้น ๓ วัน ฉีด ๑ ครั้ง ให้น้ำได้วันที่ ๑๕ ทุเรียนจะเริ่มออกดอก เมื่อออกดอกได้ประมาณ ๓๐-๕๐% ของทรงพุ่ม จะต้องมีการไชยน้ำ ๓๐% ของที่เคยให้น้ำตามปกติ เช็คจำนวนต้นที่ออกดอกที่ปริมาณที่เพียงพอให้รดน้ำเพิ่มขึ้นเรื่อย ต้นที่ยังออกดอกไม่พอให้หยุดน้ำไปอีก จนกว่าดอกจะออก จึงจะให้น้ำในช่วงระยะดอกไขปลาจะต้องใช้ จิมเบอร์เมลิน ฉีดเพื่อยึดข้อดอกให้ยาว และจะต้องเร่งให้ทุเรียนแตกยอดอ่อนโดยเร็ว</p>	

<p style="text-align: center;">กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติ (ขององค์ความรู้)</p>	<p>ข้อเสนอแนะ/เอกสารอ้างอิง/ คู่มือต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับ ปฏิบัติงานในกิจกรรมนั้น เช่น พรบ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน (ฉบับที่...มาตรา...วรรค บรรทัดที่....)/ข้อพึงระวัง(ถ้ามี)</p>
<p>กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติองค์ความรู้(ต่อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิธีการรดน้ำให้ชุ่มใส่ปุ๋ยทางดินสูตรเสมอ ๒ กก.ต่อต้น - ฉีดพ่นปุ๋ยทางใบ ใช้สูตร ๓๐-๒๐-๑๐ = ๑ กก. - จิมเบอร์เมลิน = ๑๐๐ ซีซี - สาหร่ายทะเล = ๓๐๐ ซีซี - คิวมิคน้ำ = ๓๕๐ ซีซี - ผสมน้ำสะอาด = ๒๐๐ ลิตร ๕-๗ วัน/ครั้ง - ฉีดพ่นที่ดอกใช้ คาเบินดาซิม = ๒๕๐ กรัม/น้ำ ๒๐๐ ลิตร - คลอโนรริฟอส = ๓๐๐ ซีซี - ไซเปอร์เมทริน = ๕๐ ซีซี - เทอราซอพ = ๓๐๐ ซีซี - น้ำ = ๒๐๐ ลิตร ๗-๑๐ วัน <p>๔. เร่งใบให้แก่ทันดอกบาน พอกุเรียนแตกยอดออกมาให้ฉีดพ่นปุ๋ยสูตรเร่ง ใบให้คลี่และแก่ ใช้ปุ๋ยเกรดสูตร ๑๓-๐-๔๖ = ๒ กก. ธาตุแมกนีเซียม = ๕๐๐ ซีซี แคลเซียม – โบรอน = ๓๐๐ ซีซี น้ำ = ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่น ๕-๗ วันต่อครั้งจนใบแก่ ทันดอกบาน ในช่วงเร่งแตกยอดและเร่งใบให้แก่นี้ก็มีการตัดแต่งไว้ดอกพร้อม ๆ กัน สภาพพื้นสวนให้ใช้เครื่องตัดหญ้า เพื่อรักษาหน้าดินให้คงความสมดุลการให้ น้ำให้ตามปกติที่เคยให้แล้วจะมีการลดปริมาณการให้น้ำลงเหลือ ๒๐% ในช่วง ดอกจะบานสังเกตง่าย ๆ คือ ดอกจะเริ่มมีสีเหลือง ดอกเริ่มบาน ห้ามฉีดพ่น สารเคมีทุกชนิด เพราะจะทำให้ขบวนการผสมเกสรเกิดความเสียหาย หว่านปูน ขาวโคนต้นหลังดอกบานได้ประมาณเกือบจะหมดหรือประมาณ ๙๐% ก็ฉีดพ่น ฮอสมอน เพื่อให้ทุเรียนติดผลอ่อนลดการหลุดร่วงควรใช้ ฮอสมอน = ๕๐ ซีซี คาเบินดาซิม = ๒๕๐ กรัม คลอโนรริฟอส = ๓๐๐ ซีซี อาบาเม็กดิน = ๕๐ ซีซี ผสมกับน้ำ = ๒๐๐ ลิตร โดยการฉีดพ่นจะฉีดในระยะ ๕ วันครั้งติดต่อกัน ประมาณ ๕-๖ ครั้ง การให้น้ำจะให้น้ำวันเว้นวัน ให้ประมาณ ๓% - ๕% เพิ่มขึ้น เรื่อย ๆ จนปกติ</p>	

<p style="text-align: center;">กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติ (ขององค์ความรู้)</p>	<p>ข้อเสนอแนะ/เอกสารอ้างอิง/ คู่มือต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับ ปฏิบัติงานในกิจกรรมนั้น เช่น พรบ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน (ฉบับที่...มาตรา...วรรค บรรทัดที่....)/ข้อพึงระวัง(ถ้ามี)</p>
<p>กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติองค์ความรู้(ต่อ)</p> <p>๕. การใส่ปุ๋ยทางดิน</p> <p>๕.๑ ใส่ปุ๋ยหลังดอกบานได้ประมาณ ๗-๑๐ วัน ให้ใส่ปุ๋ยสูตร๑๓-๑๓-๒๑ ในอัตรา ๒.๕ กก.ต่อต้น</p> <p>๕.๒ ใส่ครั้งที่ ๒ เมื่อลูกอายุได้ ๔๐ วัน ใส่อีกประมาณ ๑.๕ กก.ต่อต้น สูตร ๑๓-๑๓-๒๑</p> <p>๕.๒ ใส่ครั้งที่ ๓ เมื่อลูกอายุได้ ๗๐ วัน ใส่อีกประมาณ ๒.๕ กก.ต่อต้น สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ เพื่อส่งลูกส่งขาย</p> <p>ส่วนที่ลูกต้องฉีดพ่นสารเคมีป้องกันเชื้อไฟทอปเทอร่าและหนอนเจาะผลเจาะเมล็ด เปลี้ยแบ้ง เปลี้ยหอย จะต้องเริ่มฉีดพ่นตั้งแต่ทุเรียนอายุ ๔๐ วัน เป็นต้นมาในระยะ ๑๐ วันต่อหนึ่งครั้ง พอทุเรียนอายุได้ ๙๐-๑๐๐ วัน ให้หยุดพ่นสารเคมีฆ่าแมลงทุกชนิดเพื่อป้องกันสารตกค้างถึงผู้บริโภคฉีดพ่นที่ลูกโดยตรง ใช้สารโพลีเอ็มฟอส =๕๐๐ ซีซี สารแมตโคเซฟ =๕๐๐ ซีซี คลอไนรริฟอส =๓๐๐ ซีซี ไซเปอร์เมทริน =๕๐ ซีซี ธาตุแมกนีเซียมเดี่ยว =๕๐๐ ซีซี ผสมน้ำ =๒๐๐ ลิตร</p> <p>๖. การทำเนื้อทุเรียนให้มีคุณภาพในช่วง ๑ เดือนก่อนเก็บเกี่ยวทุเรียนที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด มีลักษณะคือ เนื้อมีสีเหลืองชัดเจน รสชาติหวานมัน มีความเหนียว เนื้อแห้งไม่เป็นไส้ซึม มีกลิ่นหอมตามธรรมชาติ คุณภาพภายในภายนอกของผลเป็นไปตามอายุผล การทำให้ทุเรียนมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด สามารถทำได้โดยใช้ปุ๋ย ๐-๐-๕๐ หว่านในทรงพุ่มประมาณ ๑ กก.ต่อต้นหรือสารปรับสภาพชนิดอาหารในต้นทุเรียน คือ ชื่อการค้าว่า โปร-ฮาย หรือ โปรแตสฮาย ในอัตรา ๒ กก.ต่อต้น</p> <p>๗. การฟื้นต้นหลังการเก็บเกี่ยว การฟื้นต้นเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในขบวนการทำสวนเพราะต้องให้ต้นไม่สมบูรณ์ให้ทันเวลาในการออกดอกในปีต่อไปเพื่อไม่ให้ต้นออกดอกเว้นปี หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จให้เร่งหว่านโดโบเมอร์ ทั้งระยะประมาณ ๑ อาทิตย์ แล้วใช้ปุ๋ยหมักหว่านโคนต้นให้ปริมาณที่เหมาะสมแล้วตัดแต่งกิ่งใบที่เป็นโรค รักษาต้นที่เป็นโรคช่วงนี้ ปุ๋ยเคมีไม่ต้องใส่ ถ้าฝนทิ้งช่วงให้รดน้ำตามปกติจนทุเรียนเริ่มแตกยอดใหม่ จึงใส่ปุ๋ยสูตรเสมอได้และรักษายอดอ่อนใบใหม่ให้ดี และคำนวณต่อไปว่าทุเรียนจะต้องแตกยอดกี่ครั้ง ถึงจะลงตัวในการพร้อมออกดอกในปีต่อไป</p>	

<p style="text-align: center;">กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติ (ขององค์ความรู้)</p>	<p>ข้อเสนอแนะ/เอกสารอ้างอิง/ คู่มือต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับ ปฏิบัติงานในกิจกรรมนั้น เช่น พรบ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน (ฉบับที่...มาตรา...วรรค บรรทัดที่....)/ข้อพึงระวัง(ถ้ามี)</p>
<p>กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติองค์ความรู้(ต่อ) ประโยชน์ที่ได้รับจากการผลิตทุเรียนนอกฤดูกาล สามารถแก้ปัญหาผลผลิต ล้นตลาดและราคาผลผลิตตกต่ำได้ ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีรายได้เพิ่มขึ้น</p> <p>เทคนิค เคล็ดลับ หรือ Key Success ของเจ้าขององค์ความรู้ที่ทำให้การ ปฏิบัติงานขององค์ความรู้นั้นประสบความสำเร็จ</p> <p>เทคนิค ขั้นตอนการทำทุเรียนนอกฤดู (ทุเรียนทวาย)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การโหมต้ทุเรียนทำประมาณเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม ๒. ระยะไข่ปลาจากการโหมต้ใช้ระยะเวลาประมาณ ๑๐-๑๕ วัน ๓. จากระยะไข่ปลามาถึงระยะตาปู ใช้เวลาประมาณ ๗-๑๐ วัน ๔. จากระยะตาปู ถึงระยะเหยียดตีนหนู ใช้เวลาประมาณ ๗ วัน ๕. จากระยะเหยียดตีนหนู ถึงระยะมะเขือพวงเล็ก ใช้เวลาประมาณ ๑๕-๒๐ วัน ๖. จากระยะมะเขือพวงเล็กถึงระยะมะเขือพวงกลาง ใช้เวลาประมาณ ๑๐ วัน ๗. จากระยะมะเขือพวงกลางถึงระยะหางแด้ ใช้เวลาประมาณ ๒๐-๓๐ วัน ๘. จากระยะหางแด้ถึงระยะพลีลูก ใช้เวลาประมาณ ๒๐ วัน ๙. จากระยะพลีลูกถึงระยะแต่งลูก ใช้เวลาประมาณ ๒๑ วัน ๑๐. สรุปลจากระยะดอกบานจนถึงเก็บเกี่ยวประมาณ ๑๒๐ วัน <p>การนำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีดตัดตาดกั้งและช่อดอก ๒. เครื่องพ่นน้ำน้อย ๓. ถั่วพริ้ว ๔. การโหมต้ทุเรียน ๕. มีดกรีดยางพารามาใช้ถากต้นทุเรียนที่เป็นโรคเพื่อรักษาเนื้อไม้ ๖. การค้าโยงกิง 	

<p style="text-align: center;">กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติ (ขององค์ความรู้)</p>	<p>ข้อเสนอแนะ/เอกสารอ้างอิง/ คู่มือต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับ ปฏิบัติงานในกิจกรรมนั้น เช่น พรบ.ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน (ฉบับที่...มาตรา...วรรค บรรทัดที่....)/ข้อพึงระวัง(ถ้ามี)</p>
<p>กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติองค์ความรู้(ต่อ) ขั้นตอนการทำทุเรียนนอกฤดู</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การโทรต้นทุเรียน คือ การใช้ความร้อนทำให้ดินแห้งเพื่อให้ทุเรียนออกดอกเร็วขึ้น ๒. เมื่อโทรต้นให้ดินแห้งประมาณ ๑๐-๑๕ วัน ทุเรียนจะแทงดอกในระยะแรกเรียกว่า “ไขปลลา” ๓. ดอกทุเรียนระยะไขปลลา – ตาปู ต้องใช้ฮอร์โมนช่วยยึดช่อดอก ๔. ดอกทุเรียนระยะเหยียดต้นหนูให้รีบดึงยอดออก เพื่อให้แตกยอดในระยะนี้ ๕. การตัดแต่งไว้ระยะของดอกในระยะนี้เรียกว่า “มะเขือพวงเล็ก” ๖. การแบ่งช่อดอกในช่อที่มีมากให้เหลือพอประมาณถ้าช่อดอกแน่นจะทำให้เป็นที่อยู่ของแมลงศัตรู ๗. ระยะดอกบาน เรียกว่า “ระยะหางแย้งใหม่” ระยะนี้ใบอ่อนต้องไม่มียอดดัดองแก่ ๘. การตัดแต่งลูกอ่อนหลังดอกบาน ๓-๔ สัปดาห์ ต้องใช้สูตร ๑๓-๑๓-๒๑ ๙. คัดเลือกลูกกลมไว้ก่อนแล้วแต่งอีกครั้งให้ลูกทุเรียนได้ขนาดเท่ากระป๋องนม 	
<p>ผู้บันทึกความรู้ ชื่อ สกุล นายสุวัฒน์ ทองสุข ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ</p>	
<p>สังกัด สำนักงานเกษตรอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช</p>	
<p>ติดต่อได้ที่ ๒๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช โทร ๐๘๐-๗๐๕-๘๓๑๐</p>	

การดำเนินงานในจุดนำร่อง (อำเภอละอย่างน้อย ๑ จุด)

จุดที่ ๑ อำเภอท่าศาลา ตำบลลิงชั้น

พิกัด (ถ้ามี) X N ๘๐ องศา ๔๖ ลิปดา ๑๘.๕๔ พิลิปดา E๐๙๙ องศา ๕๑ ลิปดา ๑๔.๘๓ พิลิปดา
(ให้จังหวัดใช้แบบนี้ในการสรุป จุดดำเนินงาน จุดละ ๑ แผ่น)

๑. การจัดทำข้อมูลแผนที่ (Mapping) และแนวทางการพัฒนา (ที่ได้จากกระบวนการ Mapping) ของอำเภอ/
ตำบล/จุดดำเนินการ

ระดับ	ข้อมูลแผนที่ (Mapping)	แนวทางการพัฒนา
ระดับอำเภอ	() ๑. ไม่มี () ๒. มี	() ๑. ไม่มี () ๒. มี
ระดับตำบล	() ๑. ไม่มี () ๒. มี	() ๑. ไม่มี () ๒. มี
จุดดำเนินงาน (จุดนำร่อง)	() ๑. ไม่มี () ๒. มี	() ๑. ไม่มี () ๒. มี

๒. การจัดเวทีเพื่อให้เกษตรกรและเครือข่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน

() ๑. ไม่มี (/) มี

๓. การประสานงานกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

() ๑. ไม่มี (/) มี

๔. การกำหนดกิจกรรมและเป้าหมายการดำเนินการ

๔.๑ กิจกรรมที่กำหนดคือ การผลิตทุเรียนนอกฤดูกาล

๔.๒ เป้าหมายของการพัฒนา

() ๑. ลดต้นทุนการผลิต จากการใช้สารเคมีกิโกรัมละ ๒๔ บาท เปลี่ยนเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ลดลง
กิโกรัมละ ๘ บาท

() ๒. เพิ่มผลผลิต จาก ๑,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ เป็น ๒,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

() ๓. เพิ่มคุณภาพ ระบุจาก กิโกรัมละ ๕๐ บาท เป็นกิโกรัมละ ๑๐๐ บาท

() ๔. อื่น ๆ ระบุจาก.....(ระบุหน่วย).....

๔.๓ พื้นที่ดำเนินการ ๑๙ ไร่

๔.๔ เกษตรกรที่ร่วมดำเนินการ ๒๗ ราย

๕. ผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย (โดยสรุปเท่าที่มีการดำเนินการ)

เกษตรกรปฏิบัติตาม ๘๐% จากแปลง MRCF สมาชิก ๒๗๘ ราย

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM) โดยการใช้ MRCF การขับเคลื่อนงาน

เรื่อง การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

พื้นที่บ้านตะเคียนดำ หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๔ คน การจัดการความรู้ เรื่อง การผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ

ผู้ร่วมแลกเปลี่ยน

๑. นายสุพจน์ ศรีสุชาติ ๓๖/๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
๒. นายเลื่อน พรทวี ๑๖ หมู่ที่ ๙ ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

นายกรวิชัย เชาวลิต

ในปัจจุบัน เกษตรกรได้ผลิตผักเพื่อการค้า ซึ่งจะต้องผลิตผักในปริมาณที่มาก เพียงพอกับความต้องการของตลาดผู้บริโภค และผักจะต้องสวยงาม สีสดใส จะต้องไม่มีร่องรอยของโรคและแมลงทำลาย เมื่อปลูกในปริมาณที่มาก ทำให้การดูแลรักษาไม่ทั่วถึงไม่มีความประณีต เมื่อผักในแปลงเกิดการทำลายของศัตรูผัก เช่น โรคหรือแมลงศัตรูผัก เกษตรกรจึงจะเป็นจะต้องใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์และสารเคมียังไม่สลายตัวก็เก็บผักออกจำหน่ายสู่ตลาด โดยไม่ได้คำนึงถึงผู้บริโภค ทำให้มีสารพิษตกค้างในผัก เมื่อผู้บริโภคได้บริโภคผักที่มีสารพิษตกค้าง ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ แก่ผู้บริโภคมากมายและเกิดภาวะเสี่ยงจากสารพิษตกค้างในเลือด

นายสุพจน์ ศรีสุชาติ เล่าให้ฟังว่า

ได้ปลูกผักเพื่อจำหน่ายออกสู่ตลาด ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ เพื่อส่งบุตรเรียนหนังสือขณะนั้นเกษตรกรบ้านโคกตะเคียน หมู่ที่ ๔ ตำบลสระแก้ว ได้ปลูกผักจำหน่ายสู่ตลาดกัน ๔-๕ คน ผักที่ปลูกมีแตงกวา มะเขือ พริกขี้หนู ผักกินใบ บวบ มะระ ถั่วฝักยาว เมื่อศัตรูทำลายได้ใช้สารเคมีป้องกันโรคและแมลงศัตรูกันอย่างมากมายขณะนี้เกษตรกรที่ได้ปลูกผักด้วยกัน ตายไปแล้ว ๒ คน ผมยังมีชีวิตอยู่ เพราะได้ใช้เชื้อบีทีเป็นเชื้อจุลินทรีย์ที่มีฤทธิ์ทำลายแมลง เมื่อเชื้อบีทีเข้าไปสารพิษที่มีที่สร้างขึ้นจะมีผลทำให้ระบบย่อยอาหารถูกทำลาย หยุดกินอาหารเป็นอัมพาตและจะตายใน ๑-๒ วัน โดยจะทำลายหนอนใยผัก หนอนคืบกะหล่ำ หนอนผีเสื้อขาว หนอนบู่ ซึ่งทำให้ผักเจริญเติบโตดี วิธีการใช้เชื้อบีที จำนวน ๔-๕ ซ่อนโต๊ะ ผสมกับน้ำสะอาด ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นขณะที่มีความชื้นสูง และไม่มีแสงแดด เพราะแสงแดดทำลายเชื้อบีที ควรฉีดพ่นช่วงเย็น หัวค่ำ หรือตอนเช้าตรู่ การใช้เชื้อบีทีควรฉีดพ่นต่อเนื่อง ขณะนี้ บ้านโคกตะเคียน หมู่ที่ ๔ ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้จัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลสระแก้ว และนายกรวิชัย เชาวลิต นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภอท่าศาลา ได้นำเชื้อบีทีไปขยายเชื้อเพิ่มขึ้น มีจำนวน ๔๐ ลิตร เพื่อบริการสมาชิกศูนย์บริหารศัตรูพืชชุมชน ในการป้องกันกำจัดศัตรูผัก โดยใช้เชื้อบีทีซึ่งสามารถป้องกันและกำจัดศัตรูผักได้

การปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์

ดินที่ใช้ปลูกผักปัจจุบันได้เสื่อมคุณภาพมากแล้ว จะเห็นได้ว่าการทำร่องปลูกผักถ้าไม่ได้ให้ปุ๋ยหมักกองรวมกัน รดน้ำ กลับกอง จนย่อยสลายเป็นชั้นละเอียด และกองไม่มีความร้อนกับนำไปใส่ร่องผัก ทำให้ผักเจริญเติบโตดี ไม่แคะแสรน ผักมีความแข็งแรง โรคแมลงก็ทำลายได้น้อย

นายเลื่อน พรทวี

ได้เล่าเรื่องการใช้สารไตรโคเดอร์มาในการป้องกันและกำจัดเชื้อรา ได้ผลิตเชื้อไตรโคเดอร์มา และต่อเชื้อกับปุ๋ยหมัก การผสมน้ำรดโคนต้น และการฉีดพ่นผักที่ปลูกจะได้ดีโดยการใช้กับพริกไทย ปัจจุบันได้ปลูก

พริกไทย จำนวน ๑๓๕ ตัน ปัญหาของพริกไทย โรคเชื้อราจะทำลายพริกไทย โดยข้อพริกไทยจะหลุดและตายเป็นประจำ หลังจากใช้เชื้อไตรโครเดอร์มา ราดโคนต้นฉีดยาทำให้ไม่เกิดโรคข้อหลุดของพริกไทย และโรคที่เกิดในพืชอื่น ๆ เช่น โรครากเน่า โคนเน่า ทูเรียน โรคของยางพารา โรคกุ้งแห้งของพริกชี้หนู และโรคน้ำระดับดินของผัก

สรุปองค์ความรู้

เกษตรกรสามารถผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษได้โดยใช้เชื้อบีทีในการป้องกันและกำจัดแมลง หนอนผัก จุลินทรีย์มีฤทธิ์ทำลายแมลง เมื่อหนอนกินเชื้อบีทีเข้าไป สารพิษบีทีที่สร้างขึ้นจะทำลายระบบการย่อยอาหาร และจะตายไปใน ๑-๒ วัน ซึ่งการใช้เชื้อบีทีในการป้องกันและกำจัดหนอน จะไม่มีสารพิษตกค้างที่เป็นอันตราย ต่อผู้บริโภค บริโภคผักอย่างปลอดภัยและมีความสุข การปลูกผักควรใช้ปุ๋ยหมักในการปรับปรุงดินในแปลง โดยการรองกันหลุมหรือใส่หลังปลูกเพื่อให้ผักเจริญเติบโตดี ไม่แคะแค้น

การป้องกันกำจัดโรคพืช โรคเชื้อรา ใช้เชื้อไตรโคเดอร์มา ในการป้องกันโรคราในทุเรียน ผัก พริกไทย พริกชี้หนู โดยการผลิตและใช้อย่างต่อเนื่อง สามารถขยายเชื้อไว้ใช้ได้ทั้งเชื้อจุลินทรีย์บีทีและไตรโคเดอร์มาได้ใน คราวเรือนได้

กรวิษณุ เชาวลิต

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ